

Principales proyectos de investigación en curso

Secció Filològica
Institut d'Estudis Catalans

90 aniversario de Euskaltzaindia
17 de julio de 2009

Dos grandes apartados

- I. Proyectos directamente relacionados con la normativa

 - II. Otros proyectos de investigación lingüística, filológica y literaria
-

I. Proyectos directamente relacionados con la normativa

Institut
d'Estudis
Catalans

- ❑ *Gramàtica de la llengua catalana*
 - ❑ Segunda edición del *Diccionari de la Llengua Catalana* (DIEC)
 - ❑ Nomenclátor oficial de toponímia
 - ❑ Propuesta de estándar oral
 - ❑ Terminología: normalización por medio del Consell Supervisor del Termcat
-

Gramàtica de la llengua catalana

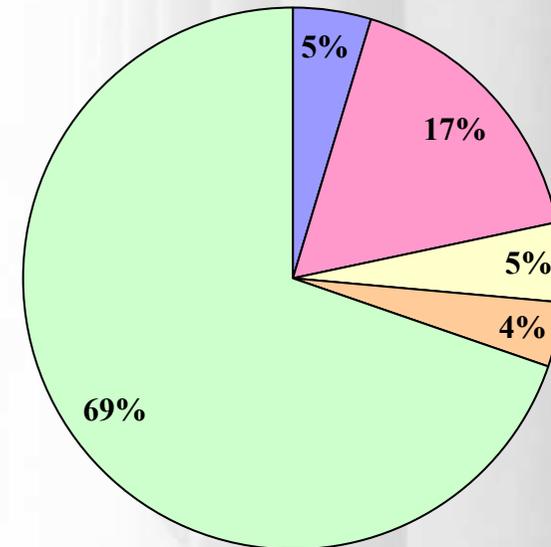
Institut
d'Estudis
Catalans

- Dir.: Dra. Gemma Rigau. Oficina de Gramàtica (Dir.: Dr. Manuel Pérez Saldanya). Comissió de Gramàtica.
- Actualización de la gramàtica normativa catalana: 2ª parte. Sintaxis. Intervención destacada del Dr. Joan Solà. Iniciada el 2002.
 - Documentación por la Oficina de Gramàtica (corpus informatizado de obras gramaticales CIOG: 4250 docs), consultas puntuales a lingüistas externos, redacción inicial por una ponencia, discusión en la Comissió de Gramàtica (150 reuniones), enmiendas y aprobación en el pleno de la Sección.
 - Parte de los principios de la codificación de P. Fabra: diasistemática, composicional, ampliamente integradora de la variación geográfica y social.
 - Exposición de tono orientativo más que prescriptivo.
- [1ª parte](#) (provisional) consultable en línea desde 2002. Dir.: Dr. Joan A. Argenter (1996-2002).
 - Fonética y fonología
 - Morfología flexiva
 - Formación de palabras
 - Ortografía

Extensió prevista de cada parte

- **V. SINTAXI (EN CURSO)**
- 1. Introducció a la sintaxi i conceptes generals
- 2. El nom i el sintagma nominal
- 3. L'adjectiu i els sintagma adjectiu
- 4. Els determinants
- 5. Els quantificadors nominals
- 6. Els pronoms personals
- 7. La preposició i el sintagma preposicional
- 8. L'adverbi i el sintagma adverbial
- 9. La predicació verbal
- 10. La predicació no verbal
- 11. Les oracions passives i les impersonals
- 12. L'oració composta. Coordinació i subordinació
- 13. Les subordinades substantives
- 14. Les subordinades relatives
- 15. Les construccions comparatives i consecutives
- 16. Les subordinades circumstancials
- 17. Les construccions perifèriques i les subordinades no circumstancials
- 18. El temps, l'aspecte i el mode. Les perífrasis verbals
- 19. La modalitat oracional I. L'oració declarativa. Ordre bàsic i construccions marcades
- 20. La modalitat oracional II. La negació
- 21. La modalitat oracional III. Les oracions interrogatives i exclamatives. La interjecció
- 22. La connexió discursiva

Porcentaje sobre el total de 1.270 pág.

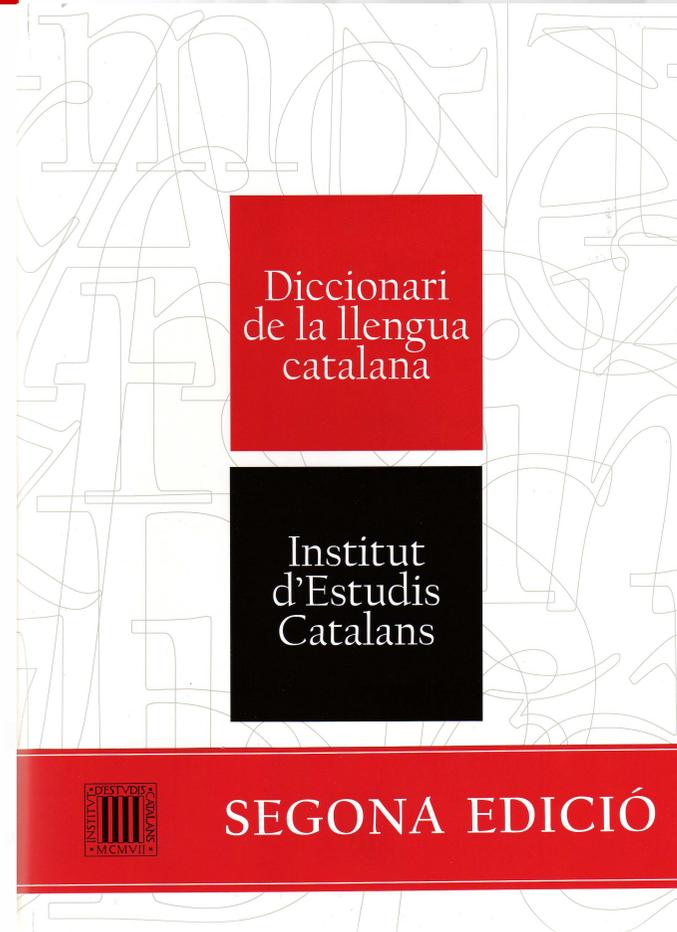
Segunda edición del

Diccionari de la Llengua Catalana ([DIEC](#))

Institut
d'Estudis
Catalans

- ❑ Dir.: Dr. Joaquim Rafel. Oficines Lexicogràfiques y Comissió de Lexicografia.
- ❑ Implicación de especialistas de todas las secciones del IEC
- ❑ Actualización de la 1ª edición (1995; reimpr. 1996, 1997)
- ❑ Obra académica de referencia normativa
- ❑ Consultable y actualizada en línea

Algunos datos y ejemplos

Institut
d'Estudis
Catalans

	DGLC	DIEC1	DIEC2	DIEC2 / DIEC1
Nombre d'articles	51.791	67.566	69.988	+2.422
Nombre de subentrades	8.643	17.000	17.343	+343
Nombre d'accepcions	75.522	120.000	132.460	+12.460
Nombre d'exemples	37.903	44.000	50.234	+6.234

DGLC: *Diccionari general de la llengua catalana*, de Pompeu Fabra, publicat el 1932

DIEC1: Primera edició del *Diccionari de la llengua catalana* de l'IEC, publicada el 1995

DIEC2: Segona edició del *Diccionari de la llengua catalana* de l'IEC, publicada el 2007

Variants dialectals incorporades al DIEC 2

Andorranismes

arrest	<i>m.</i> Acord de caràcter general que adopten alguns comuns d'Andorra generalment un cop l'any.
foc i lloc	<i>m.</i> Contribució de caràcter comunal d'Andorra que es fa per raó de la casa com a lloc de residència.
nunci núncia	<i>m. i f.</i> Conserge de l'Administració pública d'Andorra.
tabac espalillat	<i>m.</i> Tabac sense els nervis de les fulles, preparat per a ser transformat en cigarret.

Valencià

aliacrà	<i>m.</i> Icterícia.
camalets	<i>m. i pl.</i> Saragüells.
marraixa	<i>f.</i> Garrafa.
raíl	<i>m.</i> Arrel.

Balear

batle batlessa	<i>m. i f.</i> Batlle.
esbrellar	<i>v. tr.</i> Obrir violentament.
gin	<i>m.</i> Ginebra.
idò	<i>conj.</i> Doncs.

Bales perdudes, cotxes bomba, líftings i d'altres novetats

Aiatol·là	[pl. -às] <i>m.</i> Teòleg musulmà que pertany al nivell més alt de la jerarquia religiosa xiïta i que és reconegut com a capaç d'establir nova jurisprudència.
Aixecar acta	(...) Estendre acta.
Bala perduda	(...) a) Bala llançada a l'atzar. b) <i>m. o f.</i> Persona de poc seny, que s'ha perdut pel seu mal cap.
Bingo	<i>m.</i> 1 Plena. 2 Local on es juga al bingo. 3 <i>interj.</i> Crit amb què s'anuncia el guanyador del joc del bingo
Box	[pl. <i>boxs</i>] Lloc destinat a l'assistència tècnica i als serveis auxiliars dels automòbils o motocicletes que participen en una cursa.
Cotxe bomba	(...) Vehicle en el qual s'ha instal·lat un artefacte explosiu amb la intenció de realitzar un atemptat a la via pública.
Lifting	<i>m.</i> Operació d'estirar la pell per a fer-la esdevenir llisa, quirúrgicament o amb un producte cosmètic.
Mòdem	[angl. <i>modem</i> , que prové de la sigla MODEM, 'modulator-demodulator'] <i>m.</i> Dispositiu que converteix els senyals digitals en senyals analògics, i viceversa, per a transmetre'ls per via telefònica o radiofònica.
pixel	<i>m.</i> Unitat mínima d'informació en què resulta dividida una imatge en sometre-la a un escombratge electrònic.
pizzer pizzera	<i>m. o f.</i> 1 Persona que s'ocupa de fer pizzes. 2 Persona que reparteix pizzes a domicili.
tsunami	<i>m.</i> Onada lliure transoceànica de gran potència, produïda per una commoció sísmica, que en atènyer la costa adquireix dimensions gegantines de desenes de metres i té efectes catastròfics.
urbanita	<i>adj. i m. i f.</i> Que viu en una ciutat, d'acord amb els costums de la ciutat.
xador	<i>m.</i> Peça de vestir àmplia i generalment de color negre amb què algunes dones musulmanes es cobreixen el cap i el cos i, de vegades, la cara.

Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya

Institut
d'Estudis
Catalans

- Dir.: Dr. Josep Moran. Oficina d'Onomàstica. Amplia col·laboració institucional.
- Inclue aproximadament 54.000 topònims oficialitzats, localitzats cartogràficament (ampliando los 40.000 de la 1ª ed.), con registro de la pronunciació local y transcripció fonética (metodología pionera).
- Sigue las recomendaciones de las Naciones Unidas sobre Normalización de Nombres Geográficos: "conseguir una única forma escrita de cada nombre geográfico de la tierra" (Resolución 31 de la 2ª Conferencia).
- Obra de referencia oficial (cartografía, rotulació, guías, etc.) según la Resolución 563/V del Parlament de Catalunya (1998).

Nomenclàtor toponímic de la Catalunya del Nord

Institut
d'Estudis
Catalans

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
UNIVERSITAT DE PERPINYÀ

**Nomenclàtor toponímic
de la Catalunya del Nord**

BARCELONA
2007

- Informaciones del Dr. Joan Peytaví
- Colaboración con la Universidad de Perpinyà
- Incluye àrea occitana de la Fenolheda o Fenolhedés
- Transcripción fonética (evitar pronunciaciones erróneas influenciadas por las grafías oficiales en francés: última columna derecha).

Perpinyà

Rosselló

Perpinyà

nucli

[pəʀpi'ɲa]

Perpignan

Alt Vernet, l'
Aviadors, els

*barri
urb.*

[ˈlaɪβər'net]

Le Haut Vernet

[əɫzəβiə'ðos]

Les Aviateurs

altr. [əɫzəβiə'ðus]

Baix Vernet, el
Bajoles

*barri
edif.*

[əɪ'βazβər'net]

Le Bas Vernet

[bə'ʒoləs]

Bajoles

Propuesta de estándar oral

- Publicados los 2 primeros apartados, consultables en línea:
 - [Fonètica](#) (1990; 3a ed. 1998, 5a reimpr. 2009)
 - [Morfologia](#) (1992; 4a ed. 1998, 5a reimpr. 2009).
 - En curso avanzado de elaboración los correspondientes a **sintaxis** y **léxico**: subcomisiones presididas respectivamente por el Dr. Antoni M. Badia i Margarit y el Dr. Joan Veny.
-

Normalización terminológica

- ❑ El Consell Supervisor del Centre de Terminologia TERMCAT es el órgano encargado de la normalización de los neologismos terminológicos
 - ❑ Presidido por el Dr. Joan Veny, cuenta con asesores geolingüísticos de la Secció Filològica, representantes de las Oficines Lexicogràfiques y especialistas de varias secciones del IEC.
 - ❑ Sesiones quincenales.
 - ❑ [Neoloteca](#): consulta en línea de términos normalizados.
 - ❑ *La normalització terminològica en català: criteris i termes 1986-2004* (2006). Más de 6.000 neologismos.
-

II. Otros proyectos de investigación lingüística, filológica y literaria

Sobre la época contemporánea

- Diccionari del Català Contemporani (DCC)
- Observatori de Neologia (OBNEO)
- Obres Completes de Pompeu Fabra
- Atlas Lingüístic del Domini Català (ALDC)
- Llengua i territoris a Ponent i l'Alt Pirineu
- La revernacularització del català a la ciutat de València

Sobre otros períodos históricos

- Glossarium Mediae Latinitatis
- Patronymica Romanica
- Corpus informatitzat del català antic (CICA)
- Vocabulari de Llengua Catalana Medieval
- Diccionario histórico de los italianismos en la lengua catalana
- Obra lingüística de Antoni Febrer i Cardona

Filológicos y literarios

- Estudis Romànics
 - Epistolari de Josep Sebastià Pons
 - Obra completa de Santiago Rusiñol
 - L'espai segons el veien i el pensaven els grecs
-

Diccionari del Català Contemporani (DCC)

Institut
d'Estudis
Catalans

- Dir.: Dr. Joaquim Rafel
- Dos fases:
 - Creación de recursos lingüísticos:
 - Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana ([CTILC](#))
 - 1832-1988; 52.371.944 palabras texto (56% no literario); 149.185 lemas.
 - Base de Dades Lexicogràfica (BDLex)
 - Los 13 diccionarios más relevantes de los siglos XIX-XX
 - Descripción lexicográfica:
 - Diccionari descriptiu de la llengua catalana ([DDL](#))
 - Fase preparatoria: 1998
 - Inicio redacción sistemática (no por orden alfabético): 1999
 - Julio 2009: 55.000 artículos (total unos 100.000)

Observatori de Neologia

Institut
d'Estudis
Catalans

(OBNEO)

- ❑ Dir.: Dra. M. Teresa Cabré i Castellví
- ❑ Colaboración con la Universitat Pompeu Fabra
- ❑ Análisis de los neologismos de amplia difusión que aparecen en textos de lengua general en catalán
- ❑ Vaciado sistemático de la prensa catalana, los medios de comunicación audiovisuales y textos escritos no mediatizados por revisión lingüística (7.226 neologismos en 2007-2008)
- ❑ BuscaNeo: gestor de diccionarios + buscador de neologismos (vía Internet)
- ❑ Sistema d'Extracció Automàtica de Neologismes (SEXTAN)
- ❑ NEOXOC: Xarxa de Neologia Catalana, con nodos universitarios en todo el territorio
- ❑ NEOROM: Red de Neología Románica
- ❑ I Congreso Internacional de Neología de las lenguas románicas (IEC, 7-10 mayo 2008)

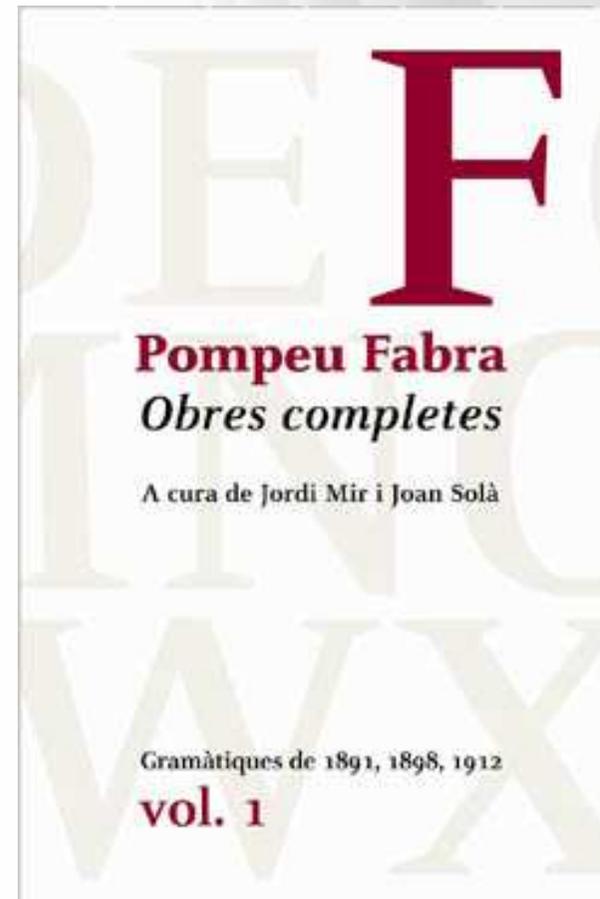
Obres Completes de Pompeu Fabra

Institut
d'Estudis
Catalans

Fabra

- ❑ Dir.: Dr. Joan Solà y Jordi Mir
- ❑ Colaboración con la Generalitat de Catalunya y el Govern de les Illes Balears
- ❑ Iniciado el año 2002
- ❑ Amplio grupo de colaboradores: más de 20 especialistas
- ❑ 9 volúmenes, de los que han aparecido los 5 primeros.

Atles Lingüístic del Domini

Institut
d'Estudis
Catalans

Català (ALDC)

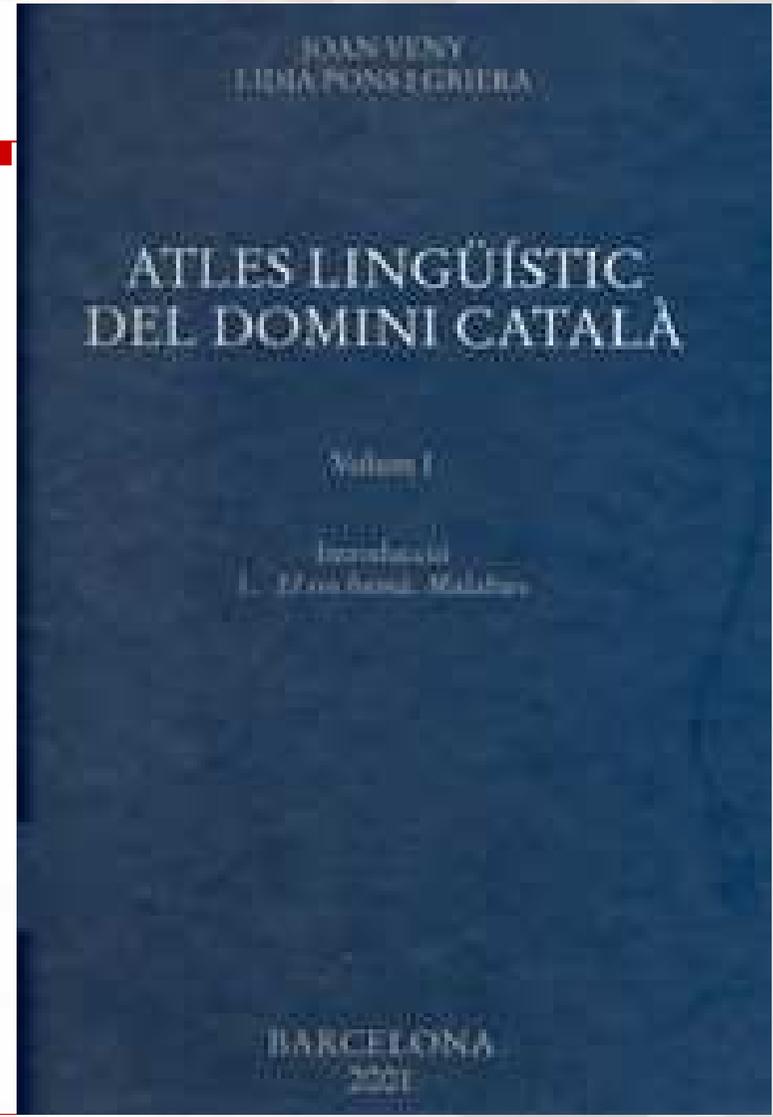
- ❑ Dirs.: Dr. Joan Veny y Dra. Lúdia Pons. Inicio: Dr. Antoni M. Badia i Margarit y Dr. Germà Colón (1952).
 - ❑ Base de datos con las respuestas al cuestionario (2.452 preguntas) codificadas, convertibles en transcripción fonética y ortográfica, de 190 localidades.
 - ❑ Explotación cartográfica.
 - ❑ Colección de Enotextos (1998) registrados en cinta magnetofónica.
 - ❑ Vol. I (2001), II (2003) y III (En preparación vol. IV: El camp i els cultius. 200 mapas, 921 ilustraciones
-

Punts d'enquesta

cust. puntos de encuesta
fr. points d'enquête
il. punti d'inchiesta

Institut
d'Estudis
Catalans

Petit Atlas Lingüístic del Domini Català (2007)

- ❑ Versión reducida del ALDC
- ❑ Orientado al mundo educativo
- ❑ Primer volumen:
 - 104 mapas
 - Fonética, sintaxis, morfología, léxico.
 - Comentarios explicativos.
- ❑ En preparación 2º vol.: 162 mapas.

ELS PUNTS D'ENQUESTA

21

Llengua i territori a Ponent i l'Alt Pirineu

- Dir.: Dr. Ramon Sistac
 - Estudio del patrimonio etnolingüístico del Pirineo y Prepirineo occidentales y del norte de la Franja oriental de Aragón
 - Trabajos recientes y en curso:
 - Mapificación y edición ortofotográfica de la toponimia de la Alta Llitera y la Baixa Ribagorça
 - Estudio integral del dialecto pallarés (proyecto Aixalda)
 - Encuestas (18 encuestadores) en el Pallars Sobirà el 2008.
 - Preparación de la edición de etnotextos de la Alta Ribagorça
-

La revernacularització del català a la ciutat de València

Institut
d'Estudis
Catalans

- Dir.: Dr. Brauli Montoya
 - Observar si se ha reintroducido el catalán como lengua familiar en las familias cuyos niños asisten a escuelas de inmersión lingüística.
 - Cuestionario a padres, alumnos y profesorado de los centros escolares
-

II. Otros proyectos de investigación lingüística, filológica y literaria

Sobre la época contemporánea

- Diccionari del Català Contemporani (DCC)
- Observatori de Neologia (OBNEO)
- Obres Completes de Pompeu Fabra
- Atlas Lingüístic del Domini Català (ALDC)
- Llengua i territori a Ponent i l'Alt Pirineu
- La revernacularització del català a la ciutat de València

Sobre otros períodos históricos

- **Glossarium Mediae Latinitatis**
- **Patronymica Romanica**
- **Corpus informatitzat del català antic (CICA)**
- **Vocabulari de Llengua Catalana Medieval**
- **Diccionario histórico de los italianismos en la lengua catalana**
- **Obra lingüística de Antoni Febrer i Cardona**

Filológicos y literarios

- Estudis Romànics
 - Epistolari de Josep Sebastià Pons
 - Obra completa de Santiago Rusiñol
 - L'espai segons el veien i el pensaven els grecs
-

Glossarium Mediae Latinitatis

- ❑ Dir.: Dr. Joan A. Argenter, sucediendo al Dr. Joan Bastardas
 - ❑ En colaboración con la Institució Milà i Fontanals (CSIC) y la Universidad de Barcelona
 - ❑ Léxico latino específico de fuentes catalanas entre los siglos IX y XII.
 - ❑ Amplia información lingüística sobre el latín medieval y el catalán preliterario, con notas de carácter arqueológico y sociocultural.
 - ❑ En elaboración el fascículo 10 (letra E)
 - ❑ Terminada la edición multilingüe (catalán-castellano-inglés) del 1r volumen (letras A-D)
 - ❑ Informatización del corpus y finalización del índice léxico y conceptual de los *Orígenes históricos de Cataluña*, de Josep Balari
-

Patronymica Romanica

- ❑ Dir.: Dr. Antoni M. Badia i Margarit
 - ❑ Corpus de materiales antroponímicos catalanes
 - ❑ Participación en un proyecto panrománico
 - ❑ Base para un futuro diccionario de apellidos de lenguas románicas y de la lengua catalana
-

Corpus informatitzat del català antic ([CICA](#))

Institut
d'Estudis
Catalans

- ❑ Dir.: Dr. Josep Martines
 - ❑ Asesor: Joan Torruella (UB)
 - ❑ Apoyo: proyecto IVITRA (Universitat d'Alacant)
 - ❑ Finalidad: Gramática descriptiva del catalán antiguo (esp. sintaxis)
 - ❑ De los orígenes al siglo XVI
 - ❑ Consultable en línea
-

Vocabulari de Llengua Catalana

Medieval

- ❑ Dir.: Dr. Germà Colón
 - ❑ Estudio y publicación de los materiales lexicográficos que cedió en herencia al IEC el profesor Lluís Faraudo de Saint-Germain
 - ❑ Fuentes literarias y no literarias (medicina, cocina, astronomía, derecho, Cancelleria, etc.)
-

Diccionario histórico de los italianismos en la lengua catalana

Institut
d'Estudis
Catalans

- Dir.: Dr. Joan Martí i Castell. Investigador: Dr. Yorick Gómez Gane
- Diccionario temático
- Recolección de los italianismos del catalán por campos semánticos
 - Arte y cultura
 - Vida militar
 - El mar
 - La economía
 - La vida social
 - La vida privada
- Comparable a otras obras como J. H. Terlingen, *Los italianismos en español*.

Obra lingüística de Antoni Febrer i Cardona

- ❑ Dir.: Jordi Carbonell
 - ❑ Vol. VII: *Preceptiva i poètica* (2008)
 - ❑ *Diccionari menorquí, espanyol, francès i llatí* (2001)
 - ❑ *Obres gramaticals* (2004)
 - ❑ Otras aportaciones editadas por Publicacions de l'Abadia de Montserrat
-

II. Otros proyectos de investigación lingüística, filológica y literaria

Sobre la época contemporánea

- Diccionari del Català Contemporani (DCC)
- Observatori de Neologia (OBNEO)
- Obres Completes de Pompeu Fabra
- Atlas Lingüístic del Domini Català (ALDC)
- Llengua i territori a Ponent i l'Alt Pirineu
- La revernacularització del català a la ciutat de València

Sobre otros períodos históricos

- Glossarium Mediae Latinitatis
- Patronymica Romanica
- Corpus informatitzat del català antic (CICA)
- Vocabulari de Llengua Catalana Medieval
- Diccionario histórico de los italianismos en la lengua catalana
- Obra lingüística de Antoni Febrer i Cardona

Filológicos y literarios

- **Estudis Romànics**
 - **Epistolari de Josep Sebastià Pons**
 - **Obra completa de Santiago Rusiñol**
 - **L'espai segons el veien i el pensaven els grecs**
-

Estudis Romànics

- ❑ Dir.: Dr. Antoni M. Badia i Margarit (desde el 2000) y Dr. Joan Veny (dirección adjunta)
 - ❑ Fundada en 1947 por Ramon Aramon
 - ❑ Revista de lingüística, filología y crítica literaria de toda la Romania.
 - ❑ Artículos, reseñas y crónica.
 - ❑ Acaba de aparecer su vol. XXXI (2009)
-

Epistolari de Josep Sebastià Pons

- ❑ Dir.: Dr. August Bover
 - ❑ Se han transcritos las cartas de los años 1940 y 1950
 - ❑ Primeras publicaciones en la Catalan Review 21 (2008)
-

Obra completa de Santiago Rusiñol

Institut
d'Estudis
Catalans

- Recuperación íntegra de la obra literaria de Santiago Rusiñol
 - Edición normalizada con estudios introductorios y sistema de referencias
 - Plan: 6 vols:
 - Prosa
 - Novelas
 - Artículos
 - Teatro
 - Epistolario y entrevistas
 - Album cronológico. Catálogo bibliográfico. Índices.
-

L'espai segons el veien i el pensaven els grecs

Institut
d'Estudis
Catalans

- Dir.: Dra. Montserrat Jufresa
- Estudio de la noción de espacio en la cultura griega: evidencias escritas, representación iconográfica, organización arquitectónica y urbanística, con especial énfasis en el análisis de las interacciones entre todos estos campos (palabra, imagen, espacio físico).
- Contactos con proyectos similares:
 - Programme CIRCE (Dr. Fr. de Polignac; EHESS, París)
 - Seminario de Iconografía Clásica (Univ. Complutense: Dra. M. Isabel Rodríguez)
 - Grupo de investigación sobre la recepción del teatro ático en la antigüedad (Universidad de Barcelona: Dr. Carles Miralles)

Institut
d'Estudis
Catalans

Gracias por su atención
